

De man die niet bestaat

Hij ademt, praat, lacht, is soms boos, dan weer verdrietig en radeloos. Hij piekert, slaapt slecht, verveelt zich, maakt eten of een praatje met de burens, hij kijkt filmpjes op Youtube. Hij is een man en hij heeft ook een naam: Chun Sheng Yan. Geboren op 6 maart 1988. Toch is Chun een man die niet bestaat.

Wie niet bestaat, maar wel leeft, krijgt niks en mag niks. Je kunt je niet verzekeren, je kunt nergens heen als je pijn hebt. Er is geen eigen inkomen voor eten, niet voor kleding, of om huur te betalen. Officieel kun je nergens wonen. Werken is geen optie, want niet toegestaan. Nergens staat je naam. Ga je dood, dan word je niet uitgeschreven.

Chun Sheng Yan woont in Groningen in een kleine portiekflat die hem is gegund. Hij woont daar met Pukky en Kiwi, zijn twee katten. In de woonkamer staat een kast van Ikea, een ronde houten tafel, drie stoelen, een beeldscherm. Dat is het.

Chun kan niet aantonen dat hij is wie hij zegt te zijn. Dat maakt dat hij geen verblijfsvergunning kan krijgen. Hij mag hier niet zijn, maar is hier wel. Hij zou terugwillen naar China, naar het land waar hij 31 jaar geleden is geboren, maar die weg is afgesloten. Omdat China niet wil aannemen dat Chun een Chinees is. Net als met de bureaucratie in Nederland valt ook met die van China niet te spotten.

Op de Chinese ambassade zeggen ze nooit definitief: nee. Ze zeggen: we zijn er mee bezig. Al jaren.

Chun leeft tussen wal en schip en is door onze wet- en regelgeving veroordeeld tot gekmakend nietsdoen. Zijn toekomst: geen. Nog hoop? Niet meer.

Hij heeft te maken met de ambtenaren van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en met die van de Dienst Terugkeer en Vertrek (DTR&V), onderdelen van het Ministerie van Justitie en Veiligheid en belast met de uitvoering van het vreemdelingenbeleid. Dat de situatie van Chun zich al jaren voortsleept en al jaren utzichloos is, is bekend. Formeel willen de diensten van het ministerie niet reageren. Omdat ze niet reageren op individuele gevallen.

Een ambtenaar van de vreemdelingendienst had al eens een oplossing bedacht. Hij adviseerde Chun een vals paspoort aan te

schaffen om daarmee asiel aan te vragen in Duitsland. Daar zou hij meer kans maken.

Maar Chun wil niet naar Duitsland. Hij wil geen vals paspoort kopen. Hij wil leven. In China. En als het niet anders kan in Nederland, in Groningen.

PROCEDURES
Er zijn de afgelopen jaren procedures geweest, met ambtsberichten en verzoek- en bezwaarschriften, met beschikkingen van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, met adviezen en onderzoeksverlagen van de Dienst Terugkeer & Vertrek. In 2015 was er een procedure bij de Raad van State met als uitkomst dat Chun niet de juiste procedures had gevolgd. Nieuwe verzoeken worden door de Chinese ambassade niet in behandeling genomen omdat een verzoek uit 2017 nog in behandeling is.

Ieder mens heeft recht op een human leven. Het is een recht dat is verankerd in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Voor Chun geldt dit recht niet. Omdat hij niet bestaat.

Chun heeft een verhaal. Het is een verhaal dat hij al vele malen heeft moeten vertellen, ook aan mensen die hij niet kent, aan mensen van wie hij niet weet of hij hen kan vertrouwen. Of ze het goed met hem voor hebben. Of juist niet. Het is een verhaal ook met hiaten, met gaten die in de verstreken jaren

“ER WORDT EEN HEEL GROTE VERANTWOORDELIJKHEID NEERGELEGD BIJ DE VREEMDELING ZELF

misschien wel zijn ingekleurd. Of groter zijn geworden.

Het verhaal van Chun begint ergens in China. Hij groeit op in de buurt van de zee, in een streek met maar een paar huizen. Als dorp mag het geen naam hebben, een school is er niet. Zijn moeder overlijdt bij zijn geboorte. Zijn vader is visser en vaak ziek. Of zijn vader nu nog leeft, weet hij niet.

Op een dag, Chun is dan 14 of 15 jaar, wordt hij aangesproken door een man, een vriendelijke man. Hij heeft het graf van zijn moeder bezocht en is op de terugweg naar huis. Hij kent de man niet. De man zegt dat hij wil helpen, dat hij medicijnen kan regelen voor zijn zieke vader. Chun gaat met hem mee.

Maar de vriendelijke man is niet gekomen om te helpen. Chun weet alles van visser, maar niets van de wereld. Laat staan van het bestaan van mensenhandelaren. Hij wordt, dat weet hij nog, met anderen opgesloten in een huis.

Daarna volgt een lange, onaangename reis waaruit de factor tijd is verdwenen. Vaak moeten ze 's nachts lopen en is het koud, ligt er sneeuw. Overdag worden ze opgesloten in schuren of in kraten op vrachtwagens, of zit hij met anderen dagen samengepakt in treinwagons. Een deel van de reis gaat per boot.

Na weken, maanden, belandt hij in een grote stad, naar hij pas later zal begrijpen ergens in Nederland. Misschien is het Amsterdam. Of Rotterdam. Hij heeft geen idee. Van Nederland had hij nog nooit gehoord. Op een treinstation wordt hij opgehaald door een man en belandt hij in een keuken van een Chinees restaurant, ergens in Gelderland. Of Brabant, dat kan ook. Chun denkt dat dit alles zich afspeelt in 2003.

BILIONIER VERHAAL
Het is een bijzonder verhaal. Heeft hij het verzonnen? Verzonnen om als veertien- of vijftienjarige economische vluchteling aan de armoede in zijn geboorteland te ontsnappen? Ligt hij voor een betere toekomst hier? In die tijd, 2003, 2004, zijn er veel nieuwsberichten over mensenhandelaren uit China die vooral kinderen naar Europa smokkelen.

De mensenhandelaren zoeken daarbij gebruik - misbruik - van de visumwetgeving in Nederland. De handelaren zelf, de zogenoemde slangenkoppen, maken deel uit van Chinese trades, machtige organisaties die zich bezighouden met georganiseerde misdaad. De reis die Chun beschrijft telt tal van aanwijzingen die doen denken aan de in smokkelkringen bekende 'Ruslandroute'.

Het is geen verhaal, geen tocht, die je als nauwelijks geschoolde tiener die nog nooit van het bestaan van Europa, van Nederland, heeft gehoord, verzin.

Het Chinese restaurant waar Chun aan het werk wordt gezet, staat misschien goed aangeschreven in de buurt, achter het schuifoket, in de keuken, is het allesbehalve goed. Chun maakt er lange dagen. Werkt hij niet, dan zit hij opgesloten op een zolderkamer. Hij wordt geslagen, mishandeld. Loon krijgt hij niet.

EEN NIEUW MONSTER
In 2007 weet hij te ontsnappen met hulp - denkt hij - van de vrouw van de eigenaar van het restaurant. Zij heeft medelijden. De vrouw bestelt op een onbewaakt moment een taxi en laat Chun daar mee wegkomen. Aan de chauffeur maakt hij duidelijk dat hij naar de politie wil.

De taxi chauffeur brengt hem naar een politiebureau, waarschijnlijk in Nijmegen. Chun is bont en blauw. Een agent, weet hij nog, maakte foto's van zijn gebuste lichaam.

Chun Sheng Yan komt uit China en woont in Groningen. Hij is door regelgeving veroordeeld tot gekmakend nietsdoen.